

چشم انداز حقوق زنان از نگاه سازمان ملل متحد

دکتر حسن موثقی¹

چکیده

وقتی در سال 1945 جنگ جهانی دوم پایان یافت و سازمان ملل متحد تشکیل شد احترام به حقوق بشر و اعلام ایمان مجدد به حقوق اساسی انسانها و ارزش شخصیت متعالی او و تساوی حقوق مرد و زن عالیترین آرمان سازمان ملل معرفی شد و از دولتهای عضو خواسته شد که در تحقق این اهداف با یکدیگر تشریک مساعی نمایند و برای افزایش حساسیت و توجه دولتها هشتم مارس هر سال روز سازمان ملل متحد برای حقوق زنان و صلح بین‌المللی و 25 نوامبر روز بین‌المللی حذف خشونت علیه زنان نامیده شد که هر ساله با انجام مراسم ویژه‌ای مقام والای انسانی زنان یادآوری می‌شود. هر زمان که تاریخ گذشته جهان را در هزاره‌های قبل ورق می‌زنیم به صحنه‌های دلخراشی از رفتار ظالمانه و نابرابر با زنان در چهار گوشه جهان برمی‌خوریم که حکایت از غفلت جوامع بشری در تمام طول تاریخ دارد اما با تاسیس سازمان ملل متحد و تلاش صلح طلبان جهان جنبش جدیدی در راستای احترام مجدد به حقوق زنان از جهات گوناگون را رقم خورده است که در این پژوهش به آن می‌پردازیم.

واژه‌های کلیدی: حقوق زنان، تبعیض علیه زنان، سازمان ملل متحد، کنوانسیونهای حقوق

بشری، قواعد آمره حقوق بین‌الملل

¹ - عضو هیئت علمی، گروه حقوق، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)

مقدمه

وقتی به گذشته جوامع انسانی فکر می‌کنیم تاریخ را یادآور ظلمها و ستمهایی می‌بینیم که بر بیگانگان، کودکان، اسرای جنگی و زنان روا داشته شده است. حافظه تاریخ مملو از تجاوز به زنان در جنگها و مخاصمات مسلحانه است. خشونت در خانواده و درآمد اندک در قبال کار مساوی با مردان معمول و متعارف‌ترین رفتار جوامع با زنان در طول تاریخ بوده و هست. بنابراین از همان آغاز تأسیس سازمان ملل متحد در 24 اکتبر سال 1945 ارتقای حقوق زنان و ایجاد فضای برابر برای آنان از اهم تلاشهای سازمان ملل قرار گرفت. بدین ترتیب سازمان ملل پرچمدار جنبش ترویج و حمایت از حقوق بشر زنان، حذف خشونت علیه زنان و محو کامل همه نوع تبعیض علیه آنان شناخته شد و این مهم از طریق تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر 1947¹ (اسکالدو، 1985، 303) و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی 1966² (توماسکات و جانانان، 1985، 327-297) و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی 1966 آغاز شد تا زنان در همه جنبه‌های مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به حقوق برابر و انسانی دست یابند (دفتر هماهنگ کننده سازمان ملل متحد در ایران و مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد در تهران، 1388، 242).

یکی از بحرانهای کنونی جامعه جهانی، شیوع شدید و غیرقابل انکار پدیده قاچاق زنان است که با هدف سوء استفاده جنسی و به کارگیری اجباری به میزان گسترده‌ای در جریان است که خود به تنها تشکیل دهنده یکی از جنایات سازمان یافته فراملی است. تنها در دهه گذشته بیش از 30 میلیون زن و کودک برای بهره‌برداری غیرقانونی جنسی از شرق و جنوب آسیا به سوی کشورهای اروپایی و آمریکایی ترانزیت شده‌اند. هر سال 700 هزار زن و کودک به کشورهای فوق اعزام می‌شوند که پنجاه هزار نفر از آنها سر از امریکا در می‌آورند و جذب بازار تجارت سکس، عکسهای مستهجن و دیگر خدمات جنسی و شرم‌آور ضدانسانی می‌شوند. امروزه ارتکاب این نوع اعمال در مورد زنان جنایت علیه بشریت محسوب شده و طبق بند C ماده 7 اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی قابل محاکمه و مجازات است (اسعدی، 1392، 362).

1- Salcedo

2- Tomuschat & Jonathan

بدیهی است که با حمایت از برابری جنسیتی، زنان قادر خواهند بود با فاصله گرفتن از فقر و فحشا و ترس از آینده با احساس شأن انسانی و شخصیت اجتماعی به ایفای نقش واقعی خود در جامعه بین‌المللی مبادرت ورزند و در این مسیر درخشان اولین گامها را خود سازمان ملل برداشته است به این صورت که در تصدی پستهای اداری سازمان ملل برابری زنان و مردان محور اساسی فعالیت این نهاد بین‌المللی گردد.

بدین ترتیب از نگاه سازمان ملل متحد زمانی می‌توانیم بر حذف فقر و گرسنگی و دستیابی به آموزش همگانی و بهداشت سهل و کم هزینه و مبارزه با بیماریها چیره گردیم که از کمکها و حمایتهای مساوی زنان و مردان جهت بهره‌مند شویم.

بدیهی است که اولین گامها در تحقق این آرمانها پیگیری موضوع، از حوزه‌های علمی و داخلی کشورهای عضو سازمان ملل متحد خواهد بود. کافی است که اندکی به گذشته برگردیم و جنایات و ستمهایی را که علیه زنان روا داشته شده را برشماریم. از جمله جنایات علیه بشریت و جرائم جنسی علیه زنان مسلمان بوسنی و هرزه گوین در سال 1992 که باعث مرگ 200000 زن و مرد و کودک شد که قطعاً یکی از ننگین‌ترین لحاظ تاریخ بشر به شمار می‌آید. چرا که ارتکاب این نوع خشونت جنسی با هدف تحقق نسل‌کشی به وقوع پیوست و حتی به زنان حامله نیز اجازه و فرصت سقط جنین نیز داده نشد و تجاوز جنسی به عنوان یک تاکتیک جنگی و پاداش‌دهی به سربازان مزدور و تحقیر دشمن مورد استفاده قرار گرفت. البته موضوع غنیمت جنگی دانستن زنان در طول جنگها مخصوص جنگ بالکان نبود بلکه در طی جنگ جهانی دوم ژاپنی‌ها به 300000 زن چینی - کره‌ای و فیلیپینی تجاوز جنسی کردند و این نوع جنایت در کشور کنگو - اکوادور - پرو - کشمیر - بنگلادش - هائیتی - لیبیا - برمه - السالوادور - رواندا و ویتنام - عراق و افغانستان نیز در چند دهه اخیر بارها و بارها تکرار شده است که سن قربانیان از 5 تا 81 ساله اعلام شد (میر محمد صادقی، 1377، 81). سوال اینجاست که جامعه بین‌المللی از زمان شکل‌گیری سازمان ملل متحد در ارتقای حقوق زنان چه گام‌های را برداشته است؟

تمام تلاش سازمان ملل متحد معطوف به این مطلب است که با جلب اعتماد و اجماع جهانی جنبش بین‌المللی را در راستای ارتقای حقوق زنان و دلجویی از آنها که در طول هزاره‌های گذشته اندکی مزه عدالت را نچشیده‌اند گامهای مثبتی بردارد از جمله سازماندهی تشکیل کنفرانسهای بین‌المللی ذیل:

- 1- کنفرانس سازمان ملل راجع به زنان (مکزیکوسیتی 1975)
- 2- کنفرانس سازمان ملل راجع به زنان (کپنهاک 1980)
- 3- کنفرانس سازمان ملل راجع به زنان (نایروبی 1985)
- 4- کنفرانس سازمان ملل راجع به زنان (پکن 1995)
- 5- اجلاس ویژه مجمع عمومی در سال 2000
- 6- اجلاس کمیسیون موقعیت زنان 2005

که در این اجلاسها تهدیدات ملموس علیه زنان در 12 محور شناسایی شد که عبارتند از:

- 1- فقر پایان ناپذیر زنان
- 2- ناکافی بودن فرصتهای تحصیلی برای دختران
- 3- فقدان دسترسی برابر به امکانات بهداشتی و بیمه‌های تامین اجتماعی
- 4- خشونت خانگی و اجتماعی علیه زنان
- 5- تأثیرات تنفرانگیز جنگ‌ها بر زنان
- 6- نابرابری در مشارکت زنان در سیاست‌گذاریهای اقتصادی
- 7- نابرابری در مشارکت زنان در پسته‌های سیاسی
- 8- فقدان ساز و کارهای حقوقی در حمایت از حقوق زنان
- 9- بی‌توجهی به بهداشت - آموزش و آینده کودکان دختر
- 10- ناآگاهی زنان جهان از حقوق بشر زنان
- 11- بی‌توجهی رسانه‌های ارتباط جمعی به فرهنگ‌سازی برای ارتقای حقوق زنان
- 12- فاصله زیاد زنان از مدیریت منابع طبیعی و محیط زیست

نتیجه حاصل از برشمردن این 12 شاخص و مرحله وجود شکاف عمیق بین حقوق موجود¹ و حقوق مطلوب² ویژه زنان است (دفتر هماهنگ‌کننده سازمان ملل متحد در ایران و مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد در ایران، 1388، 188). حتی در مقدمه اعلامیه پکن 1995 اعلام شد که بیا باید به جهانیان بگوییم با شجاعت و جسارت کافی همانند یک شوالیه و سلحشور که توانمند سازی زنان، همانند توانمندسازی کل بشریت

¹- Lex lata

²- Lex ferenda

است و تحقق توسعه و صلح برای عموم زنان در سراسر جهان به سود کل بشریت است (سند چهارمین کنفرانس جهانی زن، کار پایه عمل و اعلامیه پکن، 1375، 14).

سازمان ملل متحد برای برآورد کردن آرمانهای عالی خود راجع به حقوق زنان بعد از تصویب کنوانسیونهای بین‌المللی ویژه زنان به مرحله دوم که عملیاتی کردن اجرای این کنوانسیونها با تأسیس سازمانها و نهادهای بین‌المللی خاص زنان است، مبادرت ورزیده است از آن جمله است:

کمیسیون موقعیت زنان: این کمیسیون زیر نظر شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد که رکن اصلی برای هماهنگ کردن کارهای اقتصادی، اجتماعی سازمان ملل است با داشتن 54 عضو، در جهت پیشبرد حقوق زنان تلاش دارد. توصیه‌های این کمیسیون در جهت حمایت از حقوق زنان برای رفع تبعیض و نابرابری از زنان گام برمی دارد. این کمیسیون بیشترین تلاشها را در جهت تشکیل کنفرانسهای بعدی راجع به پیشرفت حقوق زنان عهده‌دار است که کامیابیهای ارزشمندی را به چنگ آورده است.

کمیته حذف تبعیض علیه زنان^۱: این کمیته با حضور 23 عضو از اعضای خود می‌خواهد که به پیکار با همه انواع تبعیض علیه زنان برخیزند به عبارت دیگر فرهنگ‌سازی جهانی در حوزه رعایت حقوق زنان از مهمترین کارکردهای کمیته حذف تبعیض علیه زنان است.

بخش پیشبرد زنان: وظیفه این بخش تشویق مستمر کشورهای عضو جامعه بین‌المللی برای پیگیری تعهدات حقوق بشری راجع به زنان است.

مشاور ویژه در مسایل جنسیتی زنان: تصدی این پست به یک بانوی کاردان در زمینه حقوق زنان سپرده شد که وظیفه ارائه مشاوره را به دبیر کل سازمان ملل متحد را عهده‌دار است از ارتباط زنان با صلح و امنیت بین‌المللی گرفته تا صلح و توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست و ارتباط کارگزارهای سازمان ملل متحد از جمله یونیسف - صندوق جمعیت سازمان ملل متحد - یونسکو - برنامه جهانی غذا - سازمان بین‌المللی کار.

¹ - CEDAW

صندوق توسعه ملل متحد برای زنان¹: که تلاش دارد با تقویت حقوق و امنیت اقتصادی زنان، پایان دادن به خشونت علیه زنان - توقف گسترش اپیدمی ویروس ایدز میان زنان و ترویج حضور زنان در حکومت و قدرت چه در زمان صلح و چه در زمان جنگ و بپردازد .

مؤسسه بین‌المللی تحقیقات و آموزش سازمان ملل متحد برای پیشرفت زنان²: انجام پژوهش‌های مرتبط با حقوق زنان و برابری جنسیتی با همکاری دانشگاهها - سازمانهای غیردولتی و کشورهای عضو سازمان ملل متحد و سازمانهای بین‌المللی از کارکرد این مؤسسه بین‌المللی است (دفتر هماهنگ کننده سازمان ملل متحد در ایران و مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد در تهران، 1388، 187).

اهداف: در این پژوهش قصد داریم نگاه آرمان گرایانه سازمان ملل متحد در موضوع ارتقای حقوق زنان را به سیاستگذاری کلان دولت ها در احترام تساوی حقوق زنان و مردان کشانده و با الزام کشورها به گزارش دهی سالیانه و موضوعی، توجه آنها را به رعایت حقوق انسانی و بشریت زنان افزایش دهیم.

در راستای تحقق این هدف متعالی سران کشورهای جهان در سال 2000 با حسن نیت درخور توجه در مجمع عمومی سازمان ملل متحد گرد هم آمدند تا یکبار دیگر برای تغییر دنیایی که پر از رنج و مصیبت است تلاش کنند و بکوشند تا سال 2015 از میزان فقرای جهان بویژه زنان بکاهند و دسترسی به آب آشامیدنی را به عنوان حقوق بشری به رسمیت شناسند و کودکان پسر و دختر در همه نقاط جهان به صورت کامل آموزش ابتدایی را بگذرانند آن هم در همه سطوح ابتدایی - راهنمایی و دبیرستان و کالج، همچنین نسبت مرگ مادران را در هنگام زایمان کاهش داده ، از ابتلای دختران و زنان به ایدز و دیگر بیماریهای رایج جلوگیری کنند و کودکان دختر را که والدین خود را بخاطر ایدز از دست داده‌اند، امداد رسانی کنند و از میزان زنان زاغه‌نشین بکاهند و از تأمین برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان به عنوان شیوه‌های مبارزه با فقر - گرسنگی و بیماری و محرک توسعه پایدار حمایت کنند و همه جوانان اعم از دختر و پسر را در راه رسیدن به یک شغل قابل قبول و شرافتمندانه یاری رسانند و موجبات تسهیل دسترسی زنان و دختران را به داروهای ژنریک مهیا کنند و آنان را در راه دستیابی به توسعه پایدار

¹ - UNIFEM

² - UN- INSTRAW

هدایت کنند و به زنان اطمینان دهند که جهانی شدن فرآیندی مثبت و امیدبخش برای همگان خواهند بود.

اما آیا می توان به تحقق این اهداف در کوتاه مدت امیدوار بود و سازمان ملل قادر خواهد بود که جهانی با نظم نوین بین‌المللی را برای همگان بویژه زنان و خانواده‌ها که رفاه همگانی گردد، مهیا کند؟ به عنوان اصول راهنما می توان به قطعنامه (2000) 1325 شورای امنیت که در زمینه زنان، صلح و امنیت و نقش آنان در کاهش منازعات و برقراری صلح است، اشاره کرد. بدین ترتیب زنان توانمند قادرند بسیاری از نقش‌های تأثیرگذار در امر توسعه پایدار را عهده‌دار شوند بدون اینکه به جنبش افراطی فمینیستی فرصت اختلاف افکنی و هنجارشکنی ناگهانی در جامعه بین‌المللی داده شود (بعیدی نژاد، 1384، 558) چرا که زنان نیز از اشخاصی هستند که تحت حمایت جامعه بین‌المللی و مقررات حقوق بین‌الملل بشر قرار دارند¹ (گرین، 1987، 118). شعبه اول دیوان بین‌المللی کیفری برای رواندا در قضیه اکائیسو تجاوز جنسی و خشونت نسبت به زنان را بخش جدایی ناپذیر از روند نسل کشی است که باید متوقف شود (عزیزی، 1386، 21).

وضعیت در دارفور سودان از این نیز وخیم‌تر بود به طوری که ضعیف نگهداشتن زنان برای جلوگیری از زاد و ولد از دیگر جنایات سازمان علیه زنان تونسسی بود (باباخانی، 1387، 163). به نظر می رسد می توان قوانین و هنجارهای بین‌المللی را در دادگاه‌های ملی در خصوص رعایت حقوق بشر به اجرا گذاشت بویژه که بسیاری از دولت‌ها به بسیاری از معاهدات حقوق بشری پیوسته‌اند. (امرتون²، 2007، 16) اصولاً در هزاره سوم باید تفسیر جدیدی از مفهوم و مصادیق و ضمانت اجرای حقوق بشر ارائه دهیم بویژه در حوزه حقوق زنان (فریمن³، 2011، 201).

سازوکار حل و فصل اختلافات سازمان ملل متحد ارگان خاصی است که مسؤل حل و فصل اختلافات حقوق بشری در جهت ترویج حقوق بشر بویژه حقوق زنان و توسعه پایدار است. (ایبرلیتتر⁴، 2007، 123) بدیهی است که رعایت حقوق بشر در کلیت خود تمرینی است برای تحقق دموکراسی و حکومت‌داری مطلوب. (فراست⁵، 2006، 62)

¹ - Green

² - Emerton

³ - Freeman

⁴ - Oberleitner

⁵ - Frost

به همین جهت در همه حوزه‌های حقوق بشری رهنمودهای جامعی تدوین شده تا حقوق بشر بویژه حقوق بشر زنان و کودکان به بهترین وجه ممکن رعایت شود (هومانا¹، 1992، 3).

همچنین بهره‌گیری از سازوکار سازمانهای غیردولتی (NGO) نیز از بهترین ابزارهای حمایت از حقوق زنان است (نیل²، 2004، 8). بدین ترتیب جهان امروز نیازمند سیاست‌گذاری بین‌المللی فرهنگی در حوزه زنان است تا وضعیت آنها در همه سرزمینها و قاره‌ها بهبود یابد (ایرر³، 2004، 15).

در عصر کنونی جنبش‌های فمینیستی در نقاط مختلف جهان بیشترین حمایت را از حقوق بشر که راجع به حقوق مدنی و سیاسی است (فریبرگ⁴، 2004، 89). همین طور تلاش بخشهای خصوصی نظیر بنیاد فورد که اهم فعالیت حقوق بشری اش معطوف واقع‌گرایی فرهنگی در استقرار نسلهای حقوق بشری است. (بائور⁵، 2004، 253) در عین حال باید به این نکته توجه کرد که در کنار پروسه جهانی‌سازی ارزشها و اقتصاد باید حقوق بشر و بویژه حقوق زنان نیز در اولویت و اهم آرمانهای جامعه بین‌المللی باشد (لوک هارت⁶، 2004، 278) و بدین ترتیب حقوق بشر در حال تبدیل به یک ارزش جهانی است که در همه جوامع و نسبت به همه انسانها قابل اعمال است (لی⁷، 2004، 293).

بحث و نتیجه گیری :

گفته شد که یکی از آرمانهای متعالی منشور سازمان ملل متحد در 1945 ترویج همکاری بین‌المللی و تشویق به احترام به حقوق بشر خواهد بود تا با تدوین معیارهای ویژه‌ای برای زنان - کودکان و اشخاص غیر نظامی آنها را از آسیبهای جسمی و روحی محافظت نمایند و تعهدات کشورهای عضو جامعه بین‌المللی را تثبیت و ترویج نماید. بدون شک زنان در مقایسه با مردان، انسان درجه دوم محسوب نمی‌شوند بلکه شایسته

¹ - Humana

² - Neil

³ - Irr

⁴ - Freeberg

⁵ - Bauer

⁶ - Lockhart

⁵ - Li

رفتار برابر و توأم با احترام می باشند. با نگاهی به وضعیت سیاسی - اقتصادی و فرهنگی جوامع متمدن دنیا تنوع رفتار کشورها در حقوق بشر زنان در میزان توسعه پایدار آنها مشخص می گردد. سازمان ملل متحد جنبش فوق العاده‌ای را در ارتقای حقوق بشر آغاز کرد و اعلامیه هزاره ملل متحد بازتابی جدید از آرمانهای حقوق بشری منشور سازمان ملل و دیگر اسناد بین‌المللی است. جهان امروز حق بی اعتنا ماندن نسبت به حقوق زنان را ندارد و سازمان ملل متحد که هر سال برای 108 میلیون نفر در 74 کشور دنیا غذا فراهم می‌آورد چهل درصد کودکان جهان را واکسینه می‌کند و سالانه موجب نجات جان 2 میلیون نفر انسان می‌گردد، به بیش از 34 میلیون پناهنده و سایر کسانی مدد می‌دهد که از جنگ، قحطی و آزار و اذیت می‌گریزند و همچنین با تغییرات اقلیمی مبارزه کرده و رهبری بسیج کاشت یک میلیارد درخت در سال را عهده دار است، با 116000 نیروی پاسدار صلح در 17 عملیات حفظ صلح در 4 قاره جهان، از صلح پاسداری می‌نماید، با فقر مبارزه می‌کند و در 30 سال گذشته به 300 میلیون روستایی فقیر کمک کرده زندگی بهتری داشته باشند، حقوق بشر را در سراسر جهان دیده‌بانی کرده و در ارتقای حفظ و گسترش آن می‌کوشد، عهده دار جمع‌آوری مبلغ 7 میلیارد دلار به عنوان کمک‌های بشر دوستانه است تا به مردم گرفتار در وضعیت‌های اضطراری یاری دهد، رهبری تلاش‌های بین‌المللی برای خنثی‌سازی مین‌های زمینی را در 30 کشور جهان به عهده دارد و آموزش ابتدایی در سطح جهان را ارتقاء می‌دهد تا به پوشش 88 درصد ثبت‌نام شدگان در کشورهای در حال توسعه دست یابد، نمی‌تواند از توجه و اصرار بر اعمال حقوق بشر در سراسر جهان غافل بماند و سر لوجه این توجهات رعایت حقوق مسلم و بدیهی زنان و همسران و مادران جهان است. همان افق درخشانی که بشریت امروز در تلاش برای رسیدن به آن است و قطعاً این رویا به واقعیت خواهد پیوست.

در نهایت بهترین پاسخی که می‌توان به چالش‌های حقوق زنان و رفع مشکلات حقوق بشری آنها داد این است که در اثر مساعی سازمان ملل متحد زنان هم اکنون در بسیاری از پست‌های حساس سیاسی از ریاست جمهوری، نخست‌وزیری، صدر اعظمی گرفته تا نمایندگی مجالس مقننه و اشتغال در واحدهای صلح‌بانی و صلح‌سازی دولتها و شورای امنیت سازمان ملل متحد حضور فعالی دارند. آنها در بسیاری از کشورها موفق شدند به عنوان یک تبعه و شهروند در انتخابات رای دهند و انتخاب شوند. در پیچیده

ترین مراکز دولتی و شرکت های بزرگ چند ملیتی به عنوان مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره، نبوغ خود را به منصفه ظهور برسانند و با دریافت جوایز نوبل در رشته های مختلف لیاقت خود را به اثبات برسانند. در اکتشافات فضایی به عنوان فضا نورد و محقق گام بردارند و پیچیده ترین جراحی های پزشکی را در بیمارستان ها با موفقیت سرپرستی کنند و در کمک رسانی به فقرا ی جهان بیشترین قدم را بردارند و پرچمدار جنبش جهانی حفاظت از محیط زیست و دیگر چالش های جامعه بین المللی در سرتاسر دنیا گردند و این همه نشانگر موفقیت آمیز بودن تلاش های سازمان ملل متحد در ایجاد باور همگانی برای احترام به حقوق زنان است که تا هفتاد سال قبل موضوعی بی اهمیت تلقی می شد و این قافله با شتاب به پیش می تازد تا با همکاری زنان گام های مهمی برای تحکیم صلح پایدار در جهان هفت میلیاردی بردارند.

منابع:

- اسعدی، سیدحسین و اسعدی، سیده نگار، دهکده جهانی، بنیاد حقوقی میزان، چاپ اول، 1392.
  - باباخانی، عطیه، جامعه بین‌المللی و مقابله با نقض حقوق بشر دوستانه در بحران دارفور، مجله حقوقی، 1387.
  - بعیدی نژاد، حمید و دریایی، محمد محسن و علی آبادی و مهدی، تحول در ساختار نظام ملل متحد، انتشارات وزارت امور خارجه، چاپ اول، 1384.
  - دفتر هماهنگ کننده سازمان ملل متحد در ایران و مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد در تهران، سازمان ملل متحد در دنیای امروز، ترجمه علی ایثاری کسمایی، چاپ اول، انتشارات آبارون، 1388.
  - سند چهارمین کنفرانس جهانی زن، کار پایه عمل و اعلامیه پکن، مترجمان علی آراین و علی میرمحمد قاضی، انتشارات دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری و نمایندگی صندوق جمعیت ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران و نمایندگی صندوق کودکان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول، 1375.
  - عزیززی، ستار، عناصر جنایت ژنوسید در رای 26 فوریه 2007 دیوان بین‌المللی دادگستری و رویه دادگاههای بین‌المللی کیفری، مجله حقوقی، شماره 36، 1386.
  - میرمحمدصادقی، حسین، حقوق جزای بین‌الملل (مجموعه مقالات)، نشر میزان، چاپ اول، 1377.
-
- Bauer, Joanne (2004), The challenges to International Human Rights, in constructing Human Rights in the Age of Globalization by Mahmood Monshipouri and Neil Englehart and Andrew J.Nathan and Philip, prentice – Hall of India.
  - Emerton, Robyn and Kristine Adams and Andrew Byrnes and Jane Connors, International women's Rights Cases, Routledge Tylor and Francis Group, 2007.
  - Freeberg, Ellen M,(2004), Translating a liberal Feminism Revisiting susan okin on Freedom, culture, and women's Rights, in constructing Human Rights in the Age of Globalization by Mahmood Monshipouri and Neil Englehart and Andrew J.Nathan and Philip, prentice – Hall of India.
  - Freeman, Michael, Human Rights An interdisciplinary Approach, second Edition, Fully Revised and updated, 2011.

-
- Frost, Mervyn, Constituting Human Rights Global civil society and the society of democratic states, Routledge Advancement in international Relations and Global politics, 2006.
  - Green, N A Maryan, International law, Pitman publishing, 1987.
  - Humana, Charters, World Human Rights Guide, Third Edition, Oxford University Press 1992.
  - Irr, Caren, who owns our cultures Intellectual property, Human Rights, and Globalization, in constructing Human Rights in the Age of Globalization by Mahmood Monshipouri and Neil Englehart and Andrew J. Nathan and Philip, Prentice – Hall of India, 2004.
  - Jonathan, Gerard Cohen, Human Rights Covenants, Encyclopedia of public international law, vol.8, 1985.
  - Li, Chenyang (2004), Globalizing cultural Values International Human Rights Discourse as Moral persuasion, in constructing Human Rights in the Age of Globalization by Mahmood Monshipouri and Neil Englehart and Andrew J. Nathan and Philip, Prentice – Hall of India.
  - Lockhart, Charles (2004), obstacles on the Road to an overlapping consensus on Human Rights, in constructing Human Rights in the Age of Globalization by Mahmood Monshipouri and Neil Englehart and Andrew J. Nathan and Philip, Prentice- Hall of India.
  - Neil A, Englehart and Mahmood Monshipouri and Andrew J. Nathan and Kavita Philip, observing Human Rights in an Age of Globalization, in constructing Human Rights in the Age of Globalization by Mahmood Monshipouri and Neil Englehart and Andrew J. Nathan and Philip, Prentice – Hall of India, 2004.
  - Oberleitner, Gerd, Global Human Rights institutions Between Remedy and Ritual, Polity Press, 2007.
  - Salcedo, Juan Carrillo, Human Rights, Universal Declaration (1948), Encyclopedia of public international law, Vol.8, 1985.
  - Tomuschat, Christian, International covenant on civil and political Rights, Human Rights committee, Encyclopedia of public international law, vol.8, 1985.